

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 332.14:005.311.121

<http://doi.org/10.5281/zenodo.3448494>

МАНЦУРОВ І.Г.,
ХРАПУНОВА Я.В.,
МАНЦУРОВА А.М.

Еволюція парадигми розвитку регіонів у контексті світових глобалізаційних трансформацій

Предмет дослідження – механізм державного регулювання розвитку регіонів України, узгоджений із трендами світових глобальних трансформацій.

Метою написання **статті** є формування методологічних засад, використання яких сприятиме імплементації європейських стандартів у практику планування та стратегічного управління розвитком регіонів України.

Методологія проведення роботи – стандарти «The Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS)», використання яких пропонується здійснювати відповідно до реалій розвитку національної економіки України.

Результати роботи – полягають у формуванні відповідного механізму державного регулювання регіональним розвитком, ключовим елементом якого є європейський геостандарт NUTS.

Стаття присвячена розробленню концептуальних засад формування механізму державного регулювання розвитку регіонів України, узгодженого із трендами світових глобальних трансформацій.

Доведено, що наразі в Україні відсутня система ефективного районування території країни, яка відповідає би європейським стандартам територіального розподілу та статистичного обліку. В результаті, існуючий на сьогодні адміністративно-територіальний розподіл не враховує особливості територій, вже створених об'єднаних територіальних громад тощо та не узгоджує їх функціонування із стратегічними цілями розвитку країни в цілому.

Це заважає успішній інтеграції України до світового економічного простору, втіленню в практику планування розвитку регіонів стратегічного бачення вектору сталого соціально-економічного зростання, що дозволяло би здійснювати системні перетворення з раціональним використанням наявних ресурсів, поступово рухатися в бажаному для суспільства напрямку.

Реалізація цієї умови передбачає необхідність запровадження в практику державного управління системного стратегічного планування, що сприятиме усуненню фрагментарності державного регулювання розвитку регіонів, декларативності програмних документів, що приймаються, а також їх неузгодженості між собою.

Висновки. Підкреслюється, що з метою приближення системи планування та управління розвитком територій до міжнародних стандартів, особливу увагу слід зосередити на адаптації системи розподілу та статистичного обліку регіонів України до європейських норм. У цьому контексті доведено, що в країні має бути розроблено та запроваджено в практику систему (NUTS), яка являє собою європейський стандарт геокодування, розроблений Європейською комісією.

Ключові слова: розвиток, регіон, європейська система розподілу територій (NUTS), регіональна політика, стратегія, стратегія регіонального розвитку.

МАНЦУРОВ І.Г.,
ХРАПУНОВА Я.В.,
МАНЦУРОВА А.Н.

Эволюция парадигмы развития регионов в контексте мировых глобализационных трансформаций

Предмет исследования – механизм государственного регулирования развития регионов Украины, согласованный с трендами мировых глобальных трансформаций.

Целью написания **статьи** является формирование методологических основ, использование которых будет способствовать имплементации европейских стандартов в практику планирования и стратегического управления развитием регионов Украины.

Методология проведения работы – стандарты «The Classification of Territorial Units for Statistics, (NUTS)», использование которых предлагается осуществлять в соответствии с реалиями развития национальной экономики Украины.

Результаты работы – заключаются в формировании соответствующего механизма государственного регулирования региональным развитием, ключевым элементом которого является европейский геостандарт NUTS.

Статья посвящена разработке концептуальных основ формирования механизма государственного регулирования развития регионов Украины, согласованного с трендами мировых глобальных трансформаций.

Доказано, что сейчас в Украине отсутствует система эффективного районирования территории страны, которая отвечала бы европейским стандартам территориального распределения и статистического учета. В результате, существующее на сегодня административно-территориальное деление не учитывает особенности территорий, уже созданных объединенных территориальных общин и т.д. и не согласовывает их функционирование со стратегическими целями развития страны в целом.

Это мешает успешной интеграции Украины в мировое экономическое пространство, воплощению в практику планирования развития регионов стратегического видения вектора устойчивого социально-экономического роста, что позволяло бы осуществлять системные преобразования с рациональным использованием имеющихся ресурсов, постепенно двигаться в желаемом для общества направлении.

Реализация этого условия предполагает необходимость внедрения в практику государственного управления системного стратегического планирования, что должно способствовать устранению фрагментарности государственного регулирования развития регионов, декларативности принимаемых программных документов, а также их несогласованности между собой.

Выводы. Подчеркивается, что в целях приближения системы планирования и управления развитием территорий к международным стандартам, особое внимание следует сосредоточить на адаптации системы распределения и статистического учета регионов Украины к европейским нормам. В этом контексте доказано, что в стране должна быть разработана и внедрена в практику система (NUTS), которая представляет собой европейский стандарт геокодирования, разработанный Европейской комиссией.

Ключевые слова: развитие, регион, европейская система распределения территорий (NUTS), региональная политика, стратегия, стратегия регионального развития.

Evolution of the regions' development paradigm in the global transformation framework

Subject of the study – the state regulation mechanism of the Ukrainian regions development that corresponds to global transformations trends requirements.

The purpose of the study is to formulate methodological framework, which will contribute to the implementation of European standards in the practice of planning and strategic management of the Ukrainian regions development.

Methodology of the study are the standards of the «Classification of Territorial Units for Statistics, (NUTS)», which are proposed to be implemented in accordance with the realities of the Ukrainian national economy.

The main result of the study is an appropriate mechanism for the state regulation mechanism of the Ukrainian regions development that corresponds to global transformations trends, a key element of which is the European geostandard (NUTS).

Keywords: development, region, European Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS), regional policy, strategy, regional development strategy.

Annotation. The article is devoted to the development of conceptual foundations needed for the formation of a mechanism to be used for state regulation of the Ukrainian regions development, which has to be consistent with the trends of global transformations.

It is proved that in Ukraine does not exist now the system of effective regionalization of the country's territory that would meet European standards of territorial distribution and statistical accounting. As a result, the current administrative and territorial division does not take into account the features of territories, as well as the newly created territorial communities, etc., and does not coordinate their functioning with the strategic development goals of the country as a whole.

This impedes the successful integration of Ukraine into the world economic space, the implementation of the strategic vision of sustainable social and economic growth vector into regional development planning practice, which would allow the systemic transformation process with the rational use of available resources and gradual movement in the direction desired by society.

The implementation of this condition requires the introduction of the systemic strategic planning into the practice of public administration, which should help to eliminate the fragmentation of state regulation of the regional development, the declarative nature of adopted program documents, as well as their inconsistency among themselves.

Conclusions. It is emphasized that in order to approximate the planning and management system for the development of territories to international standards, special attention should be focused on adapting the distribution system and statistical accounting of the Ukrainian regions to European standards. In this context, it has been proved that the NUTS system, which is a European geocoding standard developed by the European Commission, should be developed and introduced into practice in the country.

Постановка проблеми. Важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності як національної економіки в цілому, так і окремих регіонів, успішної інтеграції України до світового економічного простору є стратегічне бачення вектору сталого соціально-економічного розвитку, що дозволяє здійснювати системні перетворення з раціональним використанням наявних ресурсів, поступо-

во рухатися в бажаному для суспільства напрямку. Реалізація цієї умови передбачає необхідність запровадження в практику державного управління системного стратегічного планування, на відміну від сучасного стану справ в цій сфері, для якого характерним є фрагментарність, переважно декларативність програмних документів, що приймаються, а також їх неузгодженість між собою.

Особливу увагу слід зосередити на приближенні до європейських стандартів територіального розподілу та статистичного обліку територій з метою інтеграції системи планування та управління розвитком територій у міжнародні стандарти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам формування системи стратегічного планування соціально-економічного розвитку України та його інституційного становлення присвятили свої дослідження такі вчені як В.Ф. Беседін, Я.А. Жаліло, М.З. Згуровський, І.Г. Манцуров, В.П. Павленко, С.А. Романюк, Б.М. Щукін та інші.

Постановка проблеми. розгляд особливостей розроблення та реалізації стратегічних документів стратегічного планування, програм регіонального розвитку, а також формування їх інформаційно-аналітичного забезпечення на основі сучасних європейських стандартів, зокрема, системи NUTS.

Виклад основного матеріалу. Період ринкової трансформації в Україні супроводжувався в сфері державного управління економікою різкою зміною адміністративно-командних методів на ринкові. Разом з тим, на жаль, далеко не завжди в арсеналі державного управління залишалися позитивні надбання та методи радянського періоду, що успішно застосовувалися на практиці, враховували масштаби та особливості структури національної економіки та її регіонів, сучасні методи територіального розподілу, засновані на використанні принципово нового геокоду NUTS, розробленого Європейською комісією.

При аналізі процесу становлення системи стратегічного планування в сучасній практиці державного управління фахівці виділяють декілька етапів:

I етап (січень 1992 р. – серпень 1996 р.) – скасування радянської системи стратегічного планування і поступове усвідомлення важливості державного управління його ролі і значення;

II етап (серпень 1996 – березень 2000 р.) – конституційне становлення елементів державного регулювання;

III етап (березень 2000 р. – листопад 2011 р.) – законодавче закріплення державного прогнозування та системи програм економічного і соціального розвитку;

IV етап (після листопада 2011 р.) – процес законодавчого становлення стратегічного планування [14, с.14–16].

Важливим в контексті формування методології (системи) стратегічного планування в Україні був III

етап, котрий почався з прийняття у 2000 р. Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», що визначив правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць як складової частини загальної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку держави [5]. В подальшому в розвиток положень цього Закону, а також у зв'язку із прийнятим Бюджетним кодексом України (2000 р.) була прийнята постанова Кабінету Міністрів «Про розроблення програмно-прогнозних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» [10].

Основні недоліки законодавчого регулювання державного прогнозування та системи програм економічного і соціального розвитку на III етапі, що не дозволяють у повній мірі досягати ефекту від застосування інструментів стратегічного планування, полягають у наступному. Так, по-перше, недостатньо чітко визначено перелік довгострокових документів стратегічного планування (з відповідною їх упорядкованістю та ієрархією, наприклад, Доктрина → Концепція → Стратегія → Програма → План заходів), а також обов'язковість їх розробки на основі єдиної методологічної бази з урахуванням їх взаємозв'язку та взаємозалежності. Тобто основна увага приділена розробці середньо- та короткострокових документів, що мають переважно тактичний характер.

Стратегічною ціллю сучасного розвитку регіонів в контексті світових глобалізаційних трансформацій є розроблення та запровадження нового адміністративно-територіально устрою, який має бути максимально приближеним до європейських стандартів територіального розподілу та статистичного обліку.

В цьому контексті в Україні має бути розроблено та запроваджено в практику «The Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS)», яка являє собою європейський стандарт геокодування, розроблений Європейською комісією. Цей стандарт можна представити таким чином (див. таблицю).

Незавершеність системи розподілу територій та стратегічного планування їх розвитку зумовило необхідність прийняття Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції вдоскона-

Європейська система розподілу та обліку територіальних одиниць

Номенклатура територіальних одиниць для статистики	Кількість одиниць	Мінімальна кількість населення	Максимальна кількість населення	Статус одиниці у соціально-економічному аналізі
NUTS-1	98	3 млн осіб	7 млн осіб	Головні соціально-економічні регіони
NUTS-2	276	0,8 млн осіб	3 млн осіб	Базові регіони для запровадження державних регіональних політик
NUTS-3	1342	0,15 млн осіб	0,8 млн осіб	Малі регіони (субрегіони) для спеціального аналізу
LAU-1 (колишній рівень NUTS-4)	немає даних	немає даних	немає даних	Сумісний з NUTS-2013. Складається з муніципалітетів
LAU-2 (колишній рівень NUTS-5)	118696	2,5 тис. осіб (середня чисельність)	2,8 млн осіб (у м. Рим)	Сумісний з NUTS-2013. Складається з муніципалітетів або еквівалентних утворень (громад)

Джерело: складено авторами за даними Євростату. Чинна класифікація NUTS-2013 є дійсною з 01.01.2015 р.

лення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України» (від 04.10.2006 № 504-р.) [13]. Концептуальні положення вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку лягли в основу Проекту Закону України «Про державне стратегічне планування» (від 03.11.2011) [12], підготовка якого характеризує початок IV етапу становлення системи стратегічного планування, а власне закон спрямований на актуалізацію системи документів стратегічного планування розвитку країни на довго-, середньо- та короткостроковий періоди, визначає їх зміст, основні стадії розроблення, реалізації та моніторингу (оцінки виконання), повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цій сфері.

Крім того, в сфері регіональної політики були прийняті спеціальні законодавчі документи, котрі сприяли впровадженню елементів стратегічного планування щодо регіонального розвитку, зокрема, закони України «Про Генеральну схему планування території України [4], «Про стимулювання розвитку регіонів» [7], «Про засади державної регіональної політики» [6].

Положення Державної стратегії регіонального розвитку України ґрунтуються на Стратегії розвитку України (зокрема, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [15], Генеральній схемі планування території України, а також схемі плавання територій на регіональному та місцевому рівнях, а її реалізація здійснюється у два етапи – шляхом розроблення

та виконання Плану заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України.

Розроблення Державної стратегії регіонального розвитку забезпечує Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (надалі – Мінрегіон) як центральний орган виконавчої влади, повноваження якого полягають у проведенні державної регіональної політики, котрий з метою врахування інтересів суб'єктів регіонального розвитку:

- повідомляє через засоби масової інформації про початок роботи над проектом Державної стратегії регіонального розвитку та визначає для суб'єктів регіонального розвитку термін і форму подання пропозицій;

- проводить (за необхідності) консультації з суб'єктами регіонального розвитку для узгодження позицій;

- оприлюднює звіт про результати розгляду пропозицій суб'єктів регіонального розвитку до проекту Державної стратегії регіонального розвитку [6].

Державна стратегія регіонального розвитку України визначає:

- тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів;

- пріоритети державної регіональної політики на відповідний період;

- стратегічні цілі і напрями регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва;

- оперативні цілі, що забезпечать досягнення стратегічних цілей;

- основні завдання, етапи та механізми їх реалізації;

- систему моніторингу та оцінки результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку.

Враховуючи значний термін виконання Державної стратегії регіонального розвитку моніторинг її реалізації [9] здійснюється щодо двох етапів: перший – через три роки після початку її реалізації, другий – на наступні чотири роки та саме на цей термін розробляється другий документ – План заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України, котрий передбачає завдання і заходи, обсяги та джерела їх фінансування з визначенням індикаторів оцінки результативності їх виконання.

Регіональні стратегії розвитку розробляються на період дії Державної стратегії регіонального розвитку України, мають відповідати її положенням та визначати:

- тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя;

- стратегічні цілі, пріоритети розвитку регіону на відповідний період;

- оперативні цілі, що забезпечать досягнення стратегічних цілей;

- основні завдання, етапи та механізми їх реалізації;

- систему моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональної стратегії розвитку.

У свою чергу розроблення регіональних стратегій розвитку здійснюється з урахуванням стратегій розвитку міст, селищ та сіл, першочергового розвитку депресивних територій, стратегічних пріоритетів розвитку районів відповідного регіону, та має аналогічний з Державною стратегією регіонального розвитку порядок їх підготовки та відповідний план заходів з їх реалізації, а останній є основою для розроблення інвестиційних програм (проектів), спрямованих на розвиток регіонів.

Отже, в Україні в основному створено інституційне забезпечення щодо розроблення та реалізації державної стратегії регіонального розвитку, що представляє собою зважену систему, що має єдину методологічну базу [8, 9, 11], охоплює усі регіональні рівні країни та забезпечує комплексність їх розвитку.

У той же час слід зазначити, що на процес державного регулювання регіонального розвитку не-

гативно впливає відсутність цілісної системи державного стратегічного планування в Україні в цілому (особливо щодо довгострокового формату планування, його фінансового забезпечення), а також потребує поліпшення його інформаційно-аналітичного забезпечення. Так, у сфері регіонального розвитку доцільно, по-перше, здійснити реформування адміністративно-територіального районування країни; по-друге, посилити увагу на розробці довгострокових документів (зокрема, відповідно до Генеральної схеми слід розробити Стратегію просторового розвитку України, яка повинна бути основою ефективного використання територіального ресурсу при реалізації пріоритетних напрямів та стратегічних цілей соціально-економічного розвитку із врахуванням специфіки окремого регіону, міста, населеного пункту) [1].

Висновки

Державна політика регіонального розвитку здійснюється шляхом формування відповідного механізму державного регулювання, в межах якого як раз і забезпечується органічна реалізація її концептуальних положень. Ключовим елементом механізму державного регулювання регіонального розвитку в контексті глобалізаційних змін є запровадження у практику «The Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS)», концептуальних засад цієї класифікації, формування яких здійснюється (та в подальшому актуалізується відповідно до реалій розвитку національної економіки) під впливом, по-перше, теоретико-методологічних засад регіонального розвитку, імплементації світового досвіду, вимог до державного регулювання регіонального розвитку з позиції інших взаємозалежних напрямів державної економічної політики, а також з урахуванням оцінки сучасного стану розвитку регіонів (аналіз за програмними індикаторами).

Інформаційно-аналітичне забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку слід розглядати як у широкому розумінні цього поняття, так і вузькому. Перше передбачає формування цілісної системи методичного забезпечення щодо збору, обробки, зберігання, захисту інформації, накопичення бази даних (співставних динамічних рідів), підготовки аналітичних матеріалів з різних аспектів регіонального розвитку з відповідними науковим супроводом, тоді як друге – лише в межах розділу V Закон України

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

«Про засади державної регіональної політики», що регламентує моніторинг реалізації державної політики регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Григорук П.М. Національні та регіональні особливості сталого розвитку України / П.М. Григорук, Т.Ю. Федорова // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 1(17). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No1/25-29.pdf>

2. Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>

3. Деякі питання реалізації у 2015–2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. – Постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2015 № 821. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/821-2015-%D0%BF>

4. Закон України «Про Генеральну схему планування території України (від 7 лютого 2002 року № 3059–III). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3059-14/print1479720660741969>

5. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (від 23 березня 2000 року № 1602–III). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14/print1480088683992885>

6. Закон України «Про засади державної регіональної політики» (5 лютого 2015 року № 156–VIII). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

7. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (від 8 вересня 2005 року № 2850–IV). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

8. Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 № 79). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16>

9. Порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики» (затверджено постановою Кабінету Міністрів

України від 21 жовтня 2015 р. № 856). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про розроблення програмно-прогнозних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» (від 26 квітня 2003 року № 621). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KPO3O621.html

11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку (Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.07.2002 № 224). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart09/inx09341.htm>

12. Проект Закону України «Про державне стратегічне планування» (від 03.11.2011). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41685

13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України» (від 04.10.2006 № 504–р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-p>

14. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості: збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. С. О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 88 с. 23

15. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (схвалена Указом Президента України від 12.01.2015 року № 5/2015). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

References

1. Hryhoruk P.M. Natsionalni ta rehionalni osoblyvosti staloho rozvytku Ukrainy / P.M. Hryhoruk, T.Y. Fedorova // Ekonomika: realii chasu. – 2015. – № 1(17). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No1/25-29.pdf>

2. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku Ukrainy na period do 2020 roku (zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 serpnia 2014 r. № 385). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>

3. Deiaki pytannia realizatsii u 2015–2017 rokakh Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku. – Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 07.10.2015 № 821. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/821-2015-%D0%BF>

4. Закон України «Про Генеральну схему планування території України (від 7 лютого 2002 року № 3059–III). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3059-14/print1479720660741969>

5. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (від 23 березня 2000 року № 1602–III). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14/print1480088683992885>

6. Закон України «Про засади державної регіональної політики» (5 лютого 2015 року № 156–VIII). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

7. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (від 8 вересня 2005 року № 2850–IV). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

8. Methodyka rozrobлення, provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii rehionalnykh stratehii rozvytku ta planiv zakhodiv z yikh realizatsii (Nakaz Ministerstva rehionalnogo rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnohohospodarstva Ukrainy vid 31.03.2016 № 79). – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16>

9. Poriadok provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii derzhavnoi rehionalnoi polityky [zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 zhovtnia 2015 r. № 856]. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>

10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro rozrobлення programno-prohnoznykh dokumentiv ekonomichnogo i sotsialnogo rozvytku ta skladannia proektu derzhavnoho biudzhetu» (від 26 квітня 2003 року № 621). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KPO30621.html

11. Pro zatverdzhennia Methodychnykh rekomendatsii shchodo formuvannia rehionalnykh stratehii rozvytku (Nakaz Ministerstva ekonomiky ta z pytan yevropeiskoi intehratsii Ukrainy vid 29.07.2002 № 224). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.uazakon.com/document/spart09/inx09341.htm>

12. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro derzhavne stratehichne planuvannia» (від 03.11.2011). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41685

13. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii vdoskonalennia systemy prohnoznykh i programnykh dokumentiv z pytan sotsialno-

ekonomichnogo rozvytku Ukrainy» (від 04.10.2006 № 504–r.). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-p>

14. Stratehii rozvytku rehioniv: shliakhy zabezpechennia diievosti: zbirnyk materialiv «kruhloho stolu» / za red. S. O. Biloi. – K. : NISD, 2011. – 88 s.23

15. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020» (skhvalena Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 roku № 5/2015). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Дані про авторів

Манцуров Ігор Германович,

д.е.н., професор, член-кореспондент НАНУ, Інститут системних статистичних досліджень, м. Київ, Україна
e-mail: imantsurov@gmail.com

Храпунова Яна Володимирівна,

к.е.н., доцент кафедри статистики, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

e-mail: yakhrapunova@gmail.com

Манцурова Аліса Миколаївна,

аспірантка кафедри статистики, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

e-mail: alicets@ukr.net

Данные об авторах

Манцуров Игорь Германович,

д.э.н., профессор, член-корреспондент НАНУ, Институт системных статистических исследований, г. Киев, Украина.

e-mail: imantsurov@gmail.com

Храпунова Яна Владимировна,

к.э.н., доцент кафедры статистики, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», г. Киев, Украина.

e-mail: yakhrapunova@gmail.com

Манцурова Алиса Николаевна,

аспирантка кафедры статистики, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», г. Киев, Украина.

e-mail: alicets@ukr.net

Data about the authors

Igor Mantsurov,

Doctor of Science in Economics, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Institute for System Statistical Studies, Kyiv, Ukraine

e-mail: imantsurov@gmail.com

Yana Khrapunova,

PhD in Economics, Docent of Statistical Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym
Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: yakhrapunova@gmail.com

Alice Mantsurova,

PhD Student of Statistical Department, Kyiv National
Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv,
Ukraine
e-mail: alicets@ukr.net

<http://doi.org/10.5281/zenodo.3449095>

ГАБРЕЛЬ М.М.,
ЛИСЯК Н.М.,
ШИЛЕНКО В.А.,
ГЕРИЧ О.

Цінність об'єкта культурної спадщини у визначенні його ринкової вартості (приклад з практики Львова)

Предмет дослідження – оцінка об'єктів історичної спадщини, визначення грошового еквівалента їх вартості.

Мета написання **статті** – розвинути методологію оцінки об'єктів культурної спадщини з урахуванням нових умов і вимог у цій сфері.

Результати роботи. Уточнено поняття цінність і вартість об'єкта культурної спадщини. Стверджується, що цінність і вартість є фундаментальними характеристиками пам'ятки. Цінність визначена домінуючою в об'єкті і є об'єктивно вищою категорією, а вартість – грошовий еквівалент цінності об'єкта, пов'язується корисністю та можливістю його функціонального використання. Проаналізовано принципи, критерії та методи оцінки об'єктів – пам'яток культурної спадщини, які використовуються в сучасній практичній діяльності; обґрунтовано рекомендації вдосконалення методів оцінки пам'яток культурної спадщини. Визначена система критеріїв оцінки є достатньою для оцінки об'єкта.

Висновки. Запропоновані зміни реформують діяльність з охорони та ревіталізації історичного середовища, оцінку проектів розвитку історичного середовища міст.

Ключові слова: об'єкт історичної спадщини, пам'ятки культурної спадщини, цінність і вартість, оцінка об'єкта, грошовий еквівалент оцінки, критерії та методи оцінки.

ГАБРЕЛЬ М.М.,
ЛИСЯК Н.М.,
ШИЛЕНКО В.А.,
ГЕРИЧ О.

Ценность объекта культурного наследия в определении его рыночной стоимости (примеры с практики Львова)

Предмет исследования – оценка объектов культурного наследия, определение денежного эквивалента их стоимости.

Цель написания **статьи** – развить методологию оценки объектов культурного наследия с учетом новых условий и требований в этой сфере.

Результаты работы. Уточнено понятие ценность и стоимость объекта культурного наследия. Утверждается, что ценность и стоимость являются фундаментальными характеристиками достопримечательности. Ценность определена доминирующей в объекте и объективно высшей категорией, а стоимость – денежный эквивалент ценности объекта, связывается полезностью и возможностью его функционального использования. проанализированы принципы, критерии и методы оценки объектов – памятников культурного наследия, которые используются в современной практической деятельности; обоснованы рекомендации совершенствования методов оценки памятников культурного наследия. Установленная система критериев оценки является достаточным для оценки объекта.